

Wiadomości

Poniedziałek, 8 sierpnia 2022

Wycieczka Stowarzyszenia „Klub Przyjaciół Wieliczki” do Świątnik Górnych

Świątniki Górne, to miasto na Pogórzu Wielickim w powiecie krakowskim. Pierwotnie nosiło nazwę Górki. Jego początki sięgają XI w. Była to osada służebna należąca do kapituły katedry krakowskiej. Pierwszy zapis o Górkach odnotował kronikarz Długosz w XV w. Z końcem XVI w. Jerzy Radziwiłł, biskup krakowski, kardynał, sprowadził tu z Włoch rusznikarzy, żeby mieć możliwość wyposażenia chorągwi biskupich. To wydarzenie zapoczątkowało działalność kowalską i płatnerską w Świątnikach. Pod koniec XVIII w. nie było już zbytu na zbroje husarskie i szable. Wówczas mieszkańcy wsi zajęli się produkcją zamków i kłódek. Gdy w 1772 r. w wyniku I rozbioru Polski Świątniki znalazły się w zaborze austriackim. nowa władza zniosła zależności służebne wobec katedry i wieś przeszła na własność państwa. W 1888 r. władze cesarskie założyły tu . c. k. Szkołę Ślusarską, aby kształcić przyszłych majstrów ślusarskich i wprowadzać nową technologię do produkcji kłódek (m.in. prasy ręczne i prasa parowa). Duży rozwój ślusarstwa miał miejsce w okresie międzywojennym. Po II wojnie światowej władze Polski Ludowej, narzuciły olbrzymie podatki na prywatne spółki, doprowadziły na zaprzestania ich działalności i powołania w ich miejsce Spółdzielni Pracy Metalowców „Przyszłość”.

Aktualnie nie ma już Spółdzielni, produkcji kłódek i zamków. Świątniki Górne uzyskały prawa miejskie w 1997 r. W 2022 r. obchodzą Jubileusz 25. lecia praw miejskich. Udaliśmy się do kościoła parafialnego pw. św. biskupa krakowskiego Stanisława i św. Jadwigi Królowej. Tu oczekiwali na nas ks. prałat Zbigniew Gele, proboszcz Parafii pw. św. Klemensa w Wieliczce w latach 1994-2017, Honorowy Obywatel Wieliczki, rezydent w tutejszej parafii i Andrzej Romek, p.o. dyrektor Muzeum Ślusarstwa im. Marcina Mikuły. Obecny kościół został zbudowany w latach 1847-1856. 3. 09. 1847 r. wmurowano pod budowę kościoła kamień węgielny poświęcony przez księdza Stanisława Osuchowskiego, dziekana wielickiego i proboszcza parafii w Bieżanowie. W 1855 r. został przywieziony dzwon zakupiony przez kupców świątnickich na Węgrzech. Poświęcenie świątyni i pierwsze nabożeństwo miało miejsce w dniu 8.12. 1856 r. - mszę odprawił ks. Osuchowski, a kazanie wygłosił ks. Kompreda. 27. 06. 1858 r. podczas wizytacji ks. Józefa Alojzego Pukalskiego, biskupa tarnowskiego został konsekrowany ołtarz główny z obrazem biskupa Stanisława wskrzeszającego Piotrowinę oraz figurami świętych: Piotra i Pawła. Podczas konsekracji umieszczone zostały w ołtarzu relikwie świętych Fortunata i Felicyta.

Nadano patrona w postaci św. Stanisława, biskupa i męczennika. Od roku 1880 kapelania powróciła do archidiecezji krakowskiej. Kapelania lokalna istniała w Świątnikach do roku 1888, kiedy to zarządzeniem cesarza Franciszka Józefa I niektóre kapelanie zostały przekształcone w parafię. W tym samym czasie do kościoła trafił prywatny neogotycki ołtarzyk po ks. Karolu Telidze, wykonany z przyciemnianego dębu. Około roku 1905 świątnicy wawelscy przywieźli z katedry wawelskiej dwa marmurowe ołtarze dłuta Francesco Placidiego w stylu barokowym. Podczas I wojny światowej wojska austriackie zarekwirowały dzwony kościelne. W latach 1925-1927 trwał generalny remont kościoła zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz. W latach 1983-1984 został przeprowadzony kolejny remont kościoła: nowa polichromia wykonana przez malarza Zygmunta Wiglusza, odnowienie ołtarza głównego, wymiana ławek i konfesjonałów, nowe pokrycie dachowe i nowe zegary na wieżach.

Ustanowiono drugiego patrona w osobie królowej Jadwigi. Świątnicki kościół św. Stanisława został wpisany do wojewódzkiego rejestru zabytków. Po opuszczeniu świątyni, idąc droga mieliśmy możliwość spotkać Małgorzatę Duży, Burmistrz Świątnik Górnych jadącą samochodem. Udaliśmy się na miejscowy cmentarz. Tu znajduje się nagrobki odrestaurowane w wyniku kwest prowadzonych przez Stowarzyszenie Przyjaciół Świątnik Górnych. Stowarzyszenie prowadzi także renowacje kapliczek przydrożnych. Byliśmy w miejscu, gdzie znajduje się pomnik z napisem: „Wszystkim tym, którym Bóg Honor Ojczyzna były cenniejsze niż życie” odsłonięty w 2000 r. staraniem Stowarzyszenia Przyjaciół Świątnik Górnych. Tu prezes Aleksandra Nocuń zapaliła znicze, także przed tablicami upamiętniającymi cmentarz wojenny nr 382 z I wojny światowej i ofiary katastrofy smoleńskiej z 10.04.2010 r. Zatrzymaliśmy się przed żelazną bramą zdobioną różami wykutymi w żelazie, która prowadziła do drzwi wyjściowych Szkoły Ślusarskiej założonej w 1888 r. Kolejno pod kierunkiem Andrzeja Romka udaliśmy się do Muzeum Ślusarstwa im. Marcina Mikuły, które istnieje od 2001 r. Najcenniejszymi eksponatami były elementy uzbrojenia z XVII w. oraz zamki i kłódki. Po zwiedzeniu ekspozycji ugoszczono nas pysznym ciastkiem i napojami. Tu przybyła Zofia Popczyńska-Konon, była prezes SPŚG i skarbnik Pani Wanda. Obdarowały prezes KPW obrazem pt. „Pani trzech kościołów”, pracą Roksany Pamuły, uczennicy Gimnazjum w Świątnikach Górnych, nagrodzonym w konkursie „Skarby Małopolski” 8-9.09.2007 r.

Wszyscy otrzymali od Pana Dyrektora foldery o Świątnikach Górnych i Muzeum Ślusarstwa. Kolejno udaliśmy się do domu Zdzisław Słoniny przy ul. Różanej 8, który jest twórcą ludowym i prezesem Stowarzyszenia Twórców Ludowych na Małopolskę. Rzeźbi w drzewie lipowym światki i wyjątkowe postacie z historii Polski, maluje je, wykonuje też na szkle wizerunki Matki Boskiej Świątnickiej. W tym roku obchodzi 40. lat pracy twórczej. Został uhonorowany Medalem Gloria Artis przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W altance usiedliśmy i słuchaliśmy opowiadania jak powstają rzeźbi i obrazy na szkle. Zaprosił nas na jubileuszową wystawę we Wrząsowicach 1.października b.r. i obdarował folderami ze swoimi pracami. Jemu zawdzięczamy urządzenie wystawy akwarel Henryka Kozubskiego (1911-

2011), w Centrum Kultury w Świątnikach Górnych, gdy w latach 1991-2011 był dyrektorem tej placówki. W wycieczce uczestniczyli: Danuta Chrebor, Jadwiga Duda, prezes KPW i organizatorka wycieczki, Halina i Marian Dyląg, Włodzimierz Grzywacz, Jan Matzke, Zofia Prochwicz, Krystyna Wróbel oraz zaprzyjaźnieni z KPW: Małgorzata Adaszyńska, Alojzja Dudek, Jan Kaczor, Anna Kozik, Janina i Tadeusz Woźniak. Autobusem B1 wróciliśmy do Wieliczki na godz.14.30.

Serdecznie dziękujemy wszystkim, którzy spotkali się w Świątnikach Górnych z wieliczkanami i oprowadzali nas po mieście. Mamy nadzieję że wnet z rewizytą przyjadą do Wieliczki.

Opracowała Jadwiga Duda